

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЕСТРАДНА МУЗИКА І ДЖАЗ

Для глибокого розуміння вагомості змістової джазу в українській естраді, необхідно усвідомити її субкультури, тобто ті нагромаджувачі, що формують пласти сучасної вітчизняної музики та можливі тенденції її розвитку. Отже, враховуючи основні напрями в сучасній українській естраді, ми прийшли висновку, що до неї ввійшли наступні субкультури.

Проблемою субкультур в українській естраді Займалася дослідниця дослідники В. Тормахова на З. Рось [4; 1]. Дотично ці питання вивчали М. Суворов і О. Якубович [3; 5]. Особливості лексики джазу досліджувала В. Симоненко [2].

Незважаючи на це, на сьогоднішній день ще недостатньо таких праць, де б вплив джазу й традиційних субкультур в українській естраді аналізувалися одночасно. Тому автор статті ставить мету виявити вплив джазу й традиційних субкультур в українській сучасній естрадній пісні.

Африканський фольклор відіграє важливу роль у формуванні сучасного стилю української естради. Під час розвитку людства в європейській культурі відбувся поділ на різні види мистецтва, але африканські народні традиції залишилися у своєму первісному злитті. Функції, притаманні африканському фольклору, включають інструментальну вокальну музику, чуйні стилі співу, продумане мислення, яке відповідає характеристикам мови, та різні інструменти з поширенням ударних. Це вплинуло на формування американського джазу [1, с. 11].

Фундамент українського фольклору, який впливає на вітчизняну поп-музику. Це можна прослідкувати за допомогою інтонаційних мотивів, метроритмічних, вокальних, структурних, поліфонічних характеристик типу та інших особливостей українського фольклору. Це протилежність європейському фольклору, особливо в Європі, де африканський фольклор ґрунтується на ритмічній різноманітності, що регулює походження мелодії. Але в африканському фольклорі джаз через загальні музичні особливості (імпровізація, архаїчна інтонація, архаїчна сфера, діаметрально симетрична структура (часто швидка пісня), деякі загальні типи голосу) і гармонійна композиція фонові музики [3, с. 250].

Розрізняють такі типи взаємозв'язку: 1) Обробка приватних пісень. 2) Цитати на музичні та народні матеріали. 3) Оригінальна композиція на основі фольклору - створення інтонацій, звуків, текстів та методів гри. 4) Національний спосіб сплаву для виконання у фольклорі (використовується в джазовій та поп-

музиці). Вищезазначені типи стосунків визначають наступний спосіб розвитку музичного матеріалу, який сприяє взаємодії між фольклором та естрадною музикою. 1) Повторне введення фольклору (джаз, рок, поп). 2) Проникнення в інтонаційну область та метод виконання від фольклору до джазу, року та попу. Взаємодія між естрадною музикою та фольклором характеризується такими ігровими прийомами: 1) Використання народних інструментів або реальний спосіб їх відтворення (використовується в джазовій та рок-музиці). 2) Відтворення повноцінних народних пісень із мелодійними лініями та поліфонічними шарами (використовується в джазі, рок та попсі) [4, с. 10].

Європейська музична традиція. Під впливом африканської та європейської музичної культури формувалися жанри, що формували витoki джазу, такі як блюз, духовний та регтайм. Духовні духовні гімни вплинули на багатьох рок-поп-артистів, а також на джазових композиторів. Ragtime впливає на формування певних стилів ударних (запроваджених афро-американцями та отриманих від використання тону певних інструментів), джазових (бугі) стилів, рок-музики (рокабілі) тощо для гри на фортепіано Це було. Але найбільший вплив на формування стилю джазової та рок-музики мав блюз. Завдяки своїй соціальній тематиці, виразним методам гри, характеристикам музичної форми (відповідальний склад змінних фраз: голос-інструмент), мелодії та гармонії, він має багато видів рок-н-ролу, ритму, блюзу Я знайшов зміну.

Основа українського джазу в радянський період. Український джаз формувався в умовах Радянського Союзу, відповідно до тогочасної реальності. У першій третині ХХ ст. Весь радянський джаз зосередився на найкращих досягненнях Америки та Європи з різними стилями джазу, використовуючи досвід відмінного джазового гравця із затримкою 20-30 років. Це сталося за відсутності спеціальної джазової освіти та невеликої кількості друкованого музичного матеріалу, особливо великих партитур джазового оркестру.

Середина ХХ століття. Радянські джазмени вперше почали експериментувати з народними казками в різних радянських республіках, але це було нечасто. Лише в останній третині 20 ст. Український джаз зазнав певних якісних змін завдяки інтеграції з національним фольклором.

Хіт як основа поп-музики. Українській різноманітності притаманні особливості поп-музики, а саме її залежність від усталених моделей, однією з яких є популярна хіт-пісня. Хіт-функції: 1) легко запам'ятовується інтонаційна мелодія; 2) проста гармонія; 3) формат куплетів; 4) метод виконання, що відповідає характеристикам спрямованості стилів. Популярне походження популярних естрадних пісень можна побачити у складі номерів пісень американських естрадних естрад початку ХХ століття, особливо бродвейських мюзиклів. Це мало великий вплив на становлення сучасної американської поп-та рок-музики, а згодом (з рок-н-ролу) на формування світової поп-музики, в тому

числі й України. Сучасна українська поп-музика починає застосовувати ці принципи і намагається адаптувати їх до національних інтонаційних осередків [4, с. 11].

Тому можна визначити тенденції розвитку української поп-музики з урахуванням особливостей розвитку естрадної музики з 1960-х до сьогодні. У процесі розвитку української поп-музики було подолано два важливі кроки. У 60-х роках ХХ ст.) Менш обмежувальне мистецтвознавство (в середині 80-х років ХХ ст.). Створення рок-клубів та організація музичних фестивалів у Києві, Львові та інших містах відіграли важливу роль у становленні українського року. В українській поп-музиці є дві основні тенденції, як за останні кілька років розвитку, так і наш час. Наслідування західної традиції та створення власного музичного твору на основі народних казок та джазу [5, с. 17].

У особливо сучасній поп-музиці України стало зрозумілим наступне:

- 1) Орієнтація на досягнення стандартів у мелодії, гармонії, структурі, композиції інструментів, аранжуваннях та тому, як відтворюються сучасні пісні.
- 2) Звернення до стилістичного синтезу (наприклад, проникнення замків джазового столу та навпаки).
- 3) Формування нового стилю на основі поєднання кількох старих (як правило, заснованих на танцювальних функціях).
- 4) Використання архаїчного вітчизняного фольклору в якості основи для створення естрадної композиції та звернення до автентичних вокальних чоловіків-виконавців, застосування народних інструментів, її тон, особливо тих, що вітаються.
- 5) світовий фольклор (максимальний розподіл у світовій музиці, орієнтованій на стиль).
- 6) сучасні комп'ютерні розминки електронних музичних інструментів з обробкою звуку, що створюють різні комбінації тембрової акустоелектроніки, голосової електронної обробки

Подальша тенденція розвитку поп-музики українцями при широкому використанні полягає у вирішенні вихідних даних та деталей кантрі на світовому рівні музики [4, с. 12].

Цитуючи музичний фольклор, що джазовий матеріал «масової» музики (рок, поп-музика, джаз) допоміг знайти причину явища в різних цитатах в Україні. 1) словесні текстові цитати (при створенні авторських мелодій та аранжувань виконання можна виконати справжнім голосом); 2) цитувати пісню як інструментну тему (аранжування зазвичай є авторською темою) 3) цитування народної мелодії з тексту (авторський матеріал – це метод аранжування та голосового виконання, але найточніша цитата, яку можна автентично використати для відтворення звуку справжнього фольклору); 4) група Цитати фольклорних мелодій у поєднанні з авторським текстом чи іншим Виконавімом (у більшості випадків фольклорна тема цитується гармонійно, але гармонія автора рідкісна; 5) цитати матеріалу народного інструменту (завжди використовуйте відомі національні інструменти або їх тембри, методи їх гри).

Усі вищенаведені цитати узгоджуються з джазовою лексикою. Для джазової музики – Е. Ізмайлов, для рок-музики – групи «Блюз Блюз», «Брати Гадюкіни», «ВВ», для попс-групи Dat, М. Бурумаки тощо.

Як показує аналіз, цитати розглядалися на різних рівнях: просто цитування для ілюстрації та з наміром створення майбутньої форми.

Композиція «Ivana Kupala Day» джазової групи «Garbooz trio» написана на народний текст купальської пісні, що описує обряд пускання вінків по воді. Задяки багатьом порівнянням можна зробити наступні висновки про її орієнтацію на фольклор: 1) Тема та образ пісні відповідають пісні українського язичницького свята. 2) Мелодія пісні нагадує пізнішу ліричну пісню, сформовану під впливом міської романтики. 3) Відповідно до цього було побудовано її частину [1, с. 18].

80-ті роки ХХ століття. У Європі та Україні наприкінці 90-х використовуються стильові тенденції світової музики, такі як джаз, рок та естрада, традиції різних етнічних груп з усього світу. Особливо використовуються народні шотландські, ірландські, африканські та азійські пісні. Прикладом естрадної групи, яка створює композицію в цьому напрямку, є група Дат. Дебютний альбом «Стінг» (1999) містить флос та випущені треки, що дозволяють простежити перетин побутового та стилю.

Однією з українських рок-груп є злиття українського фольклору та рок-музики, київського колективу «Воплі Відоплясова». Прикладом твору, що поєднує традиції українського фольклору та рок-музики, є пісня «Нор» гурту «ВВ» альбому «Wave Cupid». Композиція цього комічного танцю – це: 1) ознака стилю рок-музики, такої як хеві-метал, панк-рок, рок-н-рол, інструментальна композиція, використання відмітних шанувальників та унікальні звучалі постановки та вокал Інтенаційна технологія; 2) співочі мелодії будуються за гуцульською системою з характерним ступенем співу; 3) офіційне використання коломозного ритму в голосі; 4) застосування античної блюзової гармонічної послідовності; 5) використання блюзі-принципів питань і відповідей при чергуванні висловлювань та інструментальних епізодів; 6) для імпровізації вокалу.

Унікальний музикант, який використовує у своїй творчості всілякі фольклорні та джазові взаємозв'язки, – гітарист кримсько-татарського мистецтва Ембер Ізмайлов. Музика Е. Ізмайлова, як і інші етнічні групи в Чорному морі, на Балканах та на Близькому Сході, поєднує в собі елементи імпровізації з початком імпровізації як кримськотатарського народу, до якого він належить. Імітація стародавніх народних інструментів, таких як узбецький дутар, турецька УД та древня лютня – його винахід. Е. Ізмайлов використовує електронні ефекти та накладки (імітуючи чотири гітари), реконструює весь інструмент (імітує ситар) та грає зі скляними скляними пляшками (сталеві та гавайські тремтіння)

Багато інших нестандартних методів отримання звуку (схожих на звук) вишикуються під струною хустки.

Його творчість не може відрізнити джазові течії від народних, але головне, що Е. Ізмайлов не наслідує. Він не має інсталяції в музичних органах світу джазової, поп-та рок-музики. Багато творів Е. Ізмайлова складаються з пісень на татарській, узбецькій, болгарській, турецькій, молдавській та українській мовах, але його стиль наповнений елементами татарського фольклору. Насправді основним методом розвитку музичного матеріалу Е. Ізмайлова є джазова імпровізація шляхом злиття фольклорної різноманітності з імпровізацією сучасної електронної музики, включаючи рок-музику. Прикладом такого ефекту є Е. П'еса «Біля джерела» (з альбому «Мінарет»), яку зіграла тріо Ізмайлова.

Джаз і рок народилися від злиття чорної та європейської культури, а на мікромасштабі – твір Ізмайлова відобразив той же сплав. Це відображено в наступних особливостях розглянутої композиції. 1) Введення вільного джазу на вступний розділ. 2) Використання характерних рис стилю Вібор у побудові та презентації мелодійних ліній. 3) Застосування фольклорного джазового мажорного пентатоніку в імпровізації флейти. 4) Використання принципу Q & A в імпровізації. 5) Ознаки фольклору проявляються у модальних коливаннях (спів стійкості за допомогою природних мажорів та чергування лідійсько-міксолідійних систем, четвертинної мерисматики) та використанні тактових змінних та змішаних розмірів [2, с. 38].

Отже, ми проаналізували взаємодію української сучасної поп-музики та справжнього фольклору й джазу. Ми знайшли стилі джаз, рок та поп, які ідеально підходять для взаємопроникнення з різними українськими субкультурами – джаз-рок, вільний джаз, альтернативна музика, рок-н-рол, блюз-рок, трип-хоп, поп-балада, диско-музика. Характеристиками обробки фольклорних матеріалів (побутових та африканських) є, насамперед, звернення до традиційного фольклорного пласту, метод виконання (виражений справжнім співом), використання народних інструментів чи їхніх тонів. Залежно від жанру, що створив джаз, рок та поп-групи, композицію можна поділити на народні пісні та оригінальні композиції на основі фольклору. Популярна музика цитує народний та джазовий матеріал поп-музики.

Список використаних джерел

1. Рось З. сучасної української джазової музики. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. 2016.1 (34). С. 11-18.
2. Симоненко В. Лексикон джаза. 2006. Джаз, 2 (2). С. 36-38.
3. Суворов Н. Н. Элитарное и массовое сознание в культуре постмодернизма / ред. С. Н. Иконникова; СПбГУКИ. Санкт-Петербург: СПбГУ-КИ, 2004. 371 с.

4. Гормахова В. Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез: автореф. дис... канд. мистецтвозн. 17.00.03. Київ, 2015. 17 с.

5. Якубович О. М. Коломийка в сучасній українській джазовій музиці. *Київське музикознавство: Збірка статей*. 2015. Випуск 28. С. 15-19.

Аліна Ємець

магістрантка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – доцент Р. Винничук)
(м. Полтава, Україна)

ІННОВАЦІЙНІ ЕТНОФЕСТИВАЛЬНІ РУХИ В ТРАДИЦІЯХ УКРАЇНЦІВ

Для сучасного культурного простору України характерним є поширення етнофестивального руху. Причиною цього є прагнення людей примножити етнокультурні здобутки та поширити мистецьку спадщину. Початком етнофестивального руху в Україні можна вважати початок ХХІ ст. Етнофестивальні рухи приваблюють людей, які прагнуть розширювати свій культурний світогляд, знатися на народних традиціях, спілкуватися з носіями фольклору та майстрами народних ремесел, активно проводити вільний час, розважатися або просто наслідувати сучасні тенденції молодіжної моди. Українські етнофестивали відносять до національних та міжнародних масових заходів, які присвячені огляду певних видів мистецтва.

Проблемам вивчення етнофестивальних рухів та їх розвитку свої дослідження присвятили Д. Басюк, О. Бейдик, Н. Габчак, О. Дутчак, О. Любіцева, М. Мальська, А. Новик, Н. Паньків, М. Рутинський, М. Топорницька, С. Чернецька та інші.

Метою статті є аналіз інноваційних етнофестивальних рухів в традиціях українців.

Етнофестивальний рух у сучасній українській культурі виконує роль рятівника мистецтва від культурного занепаду. Українські фестивали можуть вирішувати вузькі професійні завдання, а також розв'язувати соціокультурні проблеми сучасного мистецького середовища загалом.

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» визначає фестиваль як «масове свято, на якому показують досягнення певного виду мистецтва; показ, огляд досягнень якого-небудь виду мистецтва» (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2003, с. 13-19).

Перші фестивали в Україні – це були в основному заходи мистецько-розважального характеру, що зводилися до наповнення своїх програм музично-пісенними, танцювальними та іншими народними культурно-мистецькими заходами. У наш час фольклорні фестивали – багатопланове, багатогранне за змістом художньо-мистецьких заходів та масове за кількістю учасників дійство.